

Podstatná jména, přídavná jména, číslovky a zájmena se skloňují podle pádů. Ruština jich má 6 – nemá 5. pád, kterým oslovujeme, voláme. Místo něho Rusové používají 1. pád.

Porovnej:

Ани́чко, со де́лáš?

А́ня, что́ ты де́лаешь?

1. pád кто́? что́?

2. pád кого́? чего́?

3. pád кому́? чему́?

4. pád кого́? что́?

6. pád (о) ком? (о) чём

7. pád (с) кем? (с) чем?

Podstatná jména

V ruštině se podstatná jména v jednotném čísle vyskytují – podobně jako v češtině – ve třech rodech:

mužském – nejčastěji zakončeném souhláskou nebo souhláskou s měkkým znakem (го́род, друг, учи́тель)

ženském – nejčastěji končící na -а, -я, -ия (ма́ма, шко́ла, те́тя, гимна́зия)

středním – nejčastěji končící na -о, -е, -ие (окно́, по́ле, мо́ре, со́лнце, упражне́ние)

1. typ skloňování

Do prvního typu řadíme podstatná jména rodu ženského končící na **-а, -я** (па́рта, ма́ма, те́тя, пе́сня) a několik málo podstatných jmen rodu mužského, která označují osoby a jsou zakončena na **-а, -я** (му́жчина, дядя́, Ко́ля). Skloňují se následujícím způsobem:

j. č.	mn. č.	j. č.	mn. č.	j. č.	mn. č.
1. p. па́рта	па́рты	ма́ма	ма́мы	пе́сня	пе́сни
2. p. па́рты	па́рт	ма́мы	мам	пе́сни	пе́сен
3. p. па́рте	па́ртам	ма́ме	ма́мам	пе́сне	пе́сням
4. p. па́рту	па́рты	ма́му	мам	пе́сню	пе́сни
6. p. па́рте	па́ртах	ма́ме	ма́мах	пе́сне	пе́снях
7. p. па́ртой	па́ртами	ма́мой	ма́мами	пе́сней	пе́снями

U životných podstatných jmen (osob a zvířat) je ve všech rodech 4. pád množného čísla stejný jako 2. pád množného čísla, např.:

У меня́ не́ было ва́ших **мам**. (2. pád mn. č.), Я ви́жу **мам**. (4. pád mn. č.).

Podstatná jména rodu ženského zakončená na **-ия** se skloňují podle následujícího vzoru:

1. p. экску́рсия	экску́рсии
2. p. экску́рсии	экску́рсий
3. p. экску́рсии	экску́рсиям
4. p. экску́рсию	экску́рсии
6. p. экску́рсии	экску́рсиях
7. p. экску́рсии	экску́рсиями

Zapamatuj si, že názvy států zakončené na **-ия** nemají množné číslo, protože je jen jedno Rusko (Росси́я), jedno Německo (Герма́ния), jedna Itálie (Ита́лия) atd.

Podstatná jména rodu ženského s kmenem zakončeným na: **г, к, х, ч, щ, ж, ш, ц** se skloňují následovně:

	j. č.	mn. č.		j. č.	mn. č.
1. р.	дáчa	дáч и		учeníцa	учeníц ы
2. р.	дáч и	дaч		учeníц ы	учeníц
3. р.	дáч е	дáч ам		учeníц е	учeníц ам
4. р.	дáч у	дáч и		учeníц у	учeníц
6. р.	дáч е	дáч ах		учeníц е	учeníц ах
7. р.	дáч ей	дáч ами		учeníц ей	учeníц ами

Podstatná jména rodu ženského zakončená na **-ья** se skloňují následovně:

	j. ч.	mn. ч.
1. р.	сем ья	сém ьи
2. р.	сем ьи	семé й
3. р.	сем ье	сém ьям
4. р.	сем ью	сém ьи
6. р.	сем ье	сém ьях
7. р.	сем ьей	сém ьями

2. typ skloňování

Do druhého typu skloňování řadíme podstatná jména rodu mužského zakončená na souhlásku (пенáл, друг, прázдник, áдрес, гóрод). Skloňují se podle následujících vzorů:

	j. ч.	mn. ч.		j. ч.	mn. ч.		j. ч.	mn. ч.
1. р.	пράздник	пράздник и		теáтр	теáтр ы		учeníк	ученик и
2. р.	пράздникa	пράздник ов		теáтрa	теáтр ов		ученикá	ученик ов
3. р.	пράздник у	пράздник ам		теáтр у	теáтр ам		ученик у	ученик ам
4. р.	пράздник	пράздник и		теáтр	теáтр ы		ученикá	ученик ов
6. р.	пράздник е	пράздник ах		теáтр е	теáтр ах		ученикé	ученик ах
7. р.	пράздник ом	пράздник ами		теáтр ом	теáтр ами		ученик ом	ученик ами

Některá podstatná jména zakončená na souhlásku mají v 1. pádu mn. č. koncovku **-а**, např. áдрес – áдресá, дом – домá, гóрод – гóродá. Tato koncovka je vždy přízvučná.

Podstatná jména rodu mužského zakončená na **-ь, -й**.

	j. ч.	mn. ч.		j. ч.	mn. ч.
1. р.	учíte ль	учител я		музé й	музé и
2. р.	учите ля	учител ей		музé я	музé ев
3. р.	учите лю	учител ям		музé ю	музé ям
4. р.	учите ля	учител ей		музé й	музé и
6. р.	учите ле	учител ях		музé е	музé ях
7. р.	учите лем	учител ями		музé ем	музé ями

Zapamatuj si, že podstatná jména životná (osoby, zvířata) rodu mužského mají v jedn. i mn. č. 4. pád stejný jako 2. pád, zatímco podstatná jména neživotná (předměty, rostliny) mají 4. pád stejný jako 1. pád. Některá podstatná jména rodu mužského, např. **друг, сын, муж** tvoří množné číslo specifickým způsobem. V této skupině podstatných jmen píšeme měkký znak ve všech pádech množného čísla, kromě 2. a 4. pádu, které jsou stejné.

j. č.	mn. č.
1. р. друг	друз ья
2. р. друга	друз ей
3. р. другу	друз ьям
4. р. друга	друз ей
6. р. друге	друз ьях
7. р. другом	друз ьями

Пřídavná jména

V jednotném čísle vystupují přídavná jména, podobně jako v češtině, ve třech rodech: mužském, ženském a středním.

rod mužský

Какóй?

бел**ый** шар
больш**ой** дом
хорош**ий** врач
весенн**ий** день

rod ženský

Какáя?

бел**ая** юбка
больш**ая** кошка
хорош**ая** идея
весенн**ая** погода

rod střední

Какóе?

бел**ое** окно
больш**ое** здание
хорош**ее** предложение
весенн**ее** утро

Množné číslo je stejné pro všechny tři rody.

Какíе?

бел**ые** куртки
больш**ие** поля
хорош**ие** ученики
весенн**ие** дни

Rozlišujeme přídavná jména s tvrdou nebo měkkou koncovkou. Přídavná jména tvrdého typu mají v mužském rodě koncovku **-ый, -ой**, v ženském rodě **-ая** a ve středním **-ое**. Přídavná jména měkkého typu mají v mužském rodě koncovku **-ий**, v ženském **-ия** a ve středním **-ее**.

Зájmena

Зájmena zastupují podstatná jména nebo na ně ukazují. Mohou také zastupovat přídavná jména. V tomto roce ses seznámil/a s následujícími zájmeny:

osobními (я, ты, он, она, оно, мы, вы, они), např.: Как **тебя** зовут? **Меня** зовут Паша.

Её зовут Тамара, а **моего** брата зовут Михайл.

У **него** всегда хорошие отметки.

У **вас** есть скúтер?

У **нас** нет проблем!

přivlastňovacími (мой, твой, свой, егó, её, наш, ваш, их), нарř.:
 Это **мой** друг. Вёра, это **твоя** рúчка?

tázacími (кто, что, какóй, чей, скóлько), нарř.:

Кто это? **Что** это? **Скóлько** тебё/ему/ей/нам/вам/им лет?

я – меня, у меня

мы – нас, у нас

ты – тебя́, у тебя́

вы – вас, у вас

он – егó, у негó

онí – их, у них

она́ – её, у неё

Přidáme-li k osobnímu zájmenu **он, она́, онó, онí** předložku, musíme po předložce k zájmenu přidat písmeno **н**, нарř.:

егó – у **негó**, с **ним**, о **нём**,

её – **у** **неё**, с **ней**, о **ней**,

их – у **них**, с **ни́ми**, о **них**

Slovesa

Slovesa označují nějakou činnost nebo stav. Infinitiv je základní, neměnný tvar slovesa.

Infinitivy v ruském jazyce jsou většinou zakončeny na: **-ть** (рабóтать), **-ти** (идтí), **-чь** (помóчь).

V ruštině, podobně jako v češtině, mají slovesa tvary času přítomného, minulého a budoucího.

Прítomný čas

Slovesa se podle koncovky přítomného času dělí do dvou časování. O tom, ke kterému časování patří, rozhodují koncovky v 2. osobě j. č.

I. časování

Patří k němu slovesa, která mají v 2. osobě j. č. koncovku **-ешь** nebo **-ёшь**. Podle I. časování se časuje většina sloves zakončených na **-ать** (читáть, отвечáть, знáть).

читáть

я читáю

ты читáешь

он, она́ читáет

мы читáем

вы читáете

онí читáют

нестí

я несу́

ты несёшь

он, она́ несёт

мы несём

вы несёте

онí несут

II. časování

Patří k němu slovesa, která mají v 2. osobě j. č. koncovku **-ишь**. Podle II. časování se časuje většina sloves zakončených na **-ить** a některá na **-еть** (учíть, говорíть, готóвить, смóтреть).

говорíть

я говорю́

ты говори́шь

он, она́ говори́т

мы говори́м

вы говори́те

онí говоря́т

спешíть

я спешу́

ты спеши́шь

он, она́ спеши́т

мы спеши́м

вы спеши́те

онí спеша́т

сидёть

я сижу́ (дж)

ты сиди́шь

он, она́ сиди́т

мы сиди́м

вы сиди́те

онí сидя́т

V tomto typu časování někdy dochází v 1. osobě j. č. ke změně kmenových souhlásek:
я гото**В**лю, ты гото**В**ишь, он гото**В**ит... (**В-ВЛ**).

Zapamatuj si!

Typické koncovky pro I. časování jsou:

ты – **-ешь**
они – **-ют, -ут**

Typické koncovky pro II. časování jsou:

ты – **-ишь**
они – **-ят, -ат**

Ve 2. osobě j. č. přítomného času píšeme na konci slova vždy měkký znak (**-ешь, -ёшь, -ишь**).

Zvratná slovesa

Časují se podobně jako nezvratná s tím rozdílem, že k nim kromě koncovek ještě přidáváme **-сь** – po samohláskách a **-ся** – po souhláskách.

увлекá**ть**ся

я увлека**ю**сь
ты увлека**е**шься
он, она увлека**е**тся

мы увлека**е**мся
вы увлека**е**тесь
они увлека**ю**тся

учи**ть**ся

я уч**у**сь
ты учи**и**шься
он, она учи**и**тся

мы учи**и**мся
вы учи**и**тесь
они учи**а**тся

ката**ть**ся

я ката**ю**сь
ты ката**е**шься
он, она ката**е**тся

мы ката**е**мся
вы ката**е**тесь
они ката**ю**тся

České zvratné částici **se** odpovídá v ruštině **-ся** nebo **-сь**.

Minulý čas

rod mužský -л	я, ты, он игра л , говори л , сиде л , был
rod ženský -ла	я, ты, она игра ла , говори ла , сиде ла , был а
rod střední -ло	я, ты, оно игра ло , говори ло , сиде ло , был о
množné číslo -ли	мы, вы, они игра ли , говори ли , сиде ли , был и

V ruském jazyce má sloveso u osob rodu mužského, ženského a u skupin, v nichž se nacházejí představitelé obou pohlaví, stejný tvar a je zakončeno slabikou **-ли**.

Павел и Борис броди**ли** по Интернету.

Вика и Наташа броди**ли** по Интернету.

Вика и Павел броди**ли** по Интернету.

Čas budoucí složený

Skládá se ze slovesa **быть**, které se časuje, a plnovýznamového slovesa v infinitivu.

Я буду зна**ть**.

Ты будешь дела**ть**.

Он будет отдыха**ть**.

Мы будем занима**ть**ся.

Вы будете писа**ть**.

Они будут учи**ть**ся.

Číslovky

Зákladní číslovky určují množství osob nebo předmětů a odpovídají na otázku **сколько?**:

один год, мальчик, музей

два, три, четыре го́да, мальчика, музея

пять, шесть, ... лет, мальчиков, музеев

Nezapomeň, že v základních číslovkách musí být měkký znak!

V číslovkách 0, 5–20, 30 píšeme měkký znak na konci.

V číslovkách 50–80, 500–900 píšeme měkký znak uprostřed.

Řadové číslovky určují pořadí osoby nebo předmětu mezi jinými osobami nebo předměty. Odpovídají na otázku **котóрый?, котóрая?, котóрое?, котóрые?**.

Řadové číslovky tvoříme od základních číslovek tak, že k nim přidáme koncovky přídavných jmen.

пять – пя́тый, пята́я, пята́ое, пята́ые

Запаматуй si!

три – тре́тий, тре́тья, тре́ье, тре́ьи

семь – седьмо́й, седьма́я, седьмо́е, седьмы́е

во́семь – восьмо́й, восьма́я, восьмо́е, восьмы́е

але: один – пе́рвый, пе́рвая, пе́рвое, пе́рвые

два – второ́й, второ́ая, второ́е, второ́ые

Какóе числó?

пе́рвое, второ́е, тре́ье, четвёртое, пя́тое, шесто́е, седьмо́е, восьмо́е, девя́тое, деся́тое, одинна́дцатое, двена́дцатое, трина́дцатое, четы́рнадцатое, пята́дцатое, шестна́дцатое, семна́дцатое, восемна́дцатое, девя́тнадцатое, двадца́тое

но: два́дцать пе́рвое, два́дцать второ́е, два́дцать тре́ье, три́дцать пе́рвое